

בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

הפ"ב 893/08
הפ"ב 1146/08

בפני : כבוד השופטת, ד"ר דרורה פלפל / ס.נשיא

בעניין: פלוני

המבקש

נגד

אלמוני

באמצעות ב"כ עוה"ד בר תנחום יצחק

המשיב

מיני-רציון :

* בימ"ש דחה את בקשת המבקש לביטול פסק בוררות שניתן ע"י ביי"ד חרדי. עם זאת ביטל קביעות בפסק בעניינים שאינם ניתנים להכרעה על פי החוק או קביעות בפסק הנוגדות את תקנת הציבור. כ"כ, החזיר את הפסק להשלמת ביה"ד בנושא שנמסר להכרעתו אך לא הוכרע.

* בוררות – פסק בורר – עילות ביטול

* בוררות – פסק בורר – בקשה לביטול

* בוררות – פסק בורר – התערבות בית-המשפט

* בוררות – פסק בורר – השלמתו

* בוררות – פסק בורר – חריגה מסמכות

* בוררות – בורר – מינוי

* בוררות – בורר – סמכויותיו

* בוררות – הסכם בוררות – קיומו

בה"פ 1146/08 עסקינן בבקשה לביטול פסק בוררות שנתנו 3 בוררים בבי"ד חרדי (להלן: פסק הבוררות). בה"פ 893/08 מבקש המשיב לאשר את פסק הבוררות.

בימ"ש המחוזי דחה את הבקשה לביטול פסק הבוררות ופסק כי:

סעיף 24(1) לחוק – לא היה הסכם בוררות בר-תוקף – טענת המבקש כי ההסכם נחתם תחת כפייה ואילוץ נדחתה. המבקש לא העלה טענה זו בשיבת הבוררות הראשונה ואף לא הגיש בקשה בדבר בטלות ההסכם לבימ"ש; סעיף 24(2) לחוק – הפסק ניתן ע"י בורר שלא נתמנה כדין – לטענת המבקש עסקינן בבוררים בעלי אינטרס מובהק בהליך ובתוצאותיו. בנוסף טוען המבקש לנגיעה אישית של אחד הבוררים לאחד

הצדדים. אלא שהמבקש ידע מראש על נגיעה אישית זו ולא ביקש להחליף את הבורר לפני שניתן פסק הבוררות. לפיכך מנוע הוא כיום מלבקש את ביטול פסק הבוררות עקב עילה זו; סעיף 24(3) לחוק – הבורר פעל ללא סמכות או שחרג מהסמכויות הנתונות לו לפי הסכם הבוררות - הבוררים לא חרגו מסמכותם ופסקו בעניינים שהובאו בפניהם. עם זאת, פסיקת בורר בעניינים שאינם ניתנים להכרעה על פי החוק הנה פעולה ללא סמכות ויש לבטלם.

סעיף 24(5) לחוק – הבורר לא הכריע באחד העניינים שנמסרו להכרעתו – הבוררים אכן לא הכריעו באחד הנושאים שנמסרו להכרעתם, אך אין זו סיבה לבטל את הפסק כולו והפסק יחזור אליהם להשלמה; סעיף 24(4) לחוק – לא ניתנה לבע"ד הזדמנות נאותה לטעון טענותיו או להביא ראיותיו – היוזמה להביא ראיות היא של הצדדים. כאשר הצדדים לא עומדים על זכויותיהם להביא ראיות, הם לא יכולים להלין על הבורר בעניין זה. המבקש לא הביא כל ראיה כי ניסה להביא ראיות בפני הבוררים בשום שלב וכי הם סירבו לקבלם. המבחן הוא בדיקת תקינות הליך הבוררות במסגרת המוסכם בין הצדדים ואין היא מיועדת לבחינת תוכן הפסק. לא נראה שהמבקש ציפה כי הבוררות תתנהל לפי סדרי הדין המהותיים ושכל מילה שנאמרת תהיה רשומה בפרוטוקול. כל עוד לא קופחו הצדדים עפ"י עילה קיימת בחוק – אין הם יכולים להלין על המקום ואורחותיו.

סעיף 24(10) לחוק – קיימת עילה שלפיה היה בימ"ש מבטל פס"ד סופי שאין עליו ערעור עוד - טענת המבקש כי פסק הבוררות שעון כולו על רמייה קנוניה לא הוכחה על ידו; סעיף 24(9) לחוק – תכנו של הפסק מנוגד לתקנת הציבור - סמכות הביטול מכוח עילה זו תופעל בעיקרה מקום שיש בתוכנו של פסק הבוררות כדי לפגוע באינטרסים, בעקרונות ובערכים שחברתנו מבקשת לקיים ולשמר. הנימוקים שהביא המבקש לא קשורים לתקנת הציבור. עם זאת, יש בתוכן הפסק קביעות הנוגדות את תקנת הציבור, היכולות להתפרש כלא חוקיות, או שביצוען יהיה בניגוד לחוק. ואולם אין בכך כדי להביא לביטול הפסק כולו.

פסק דין

א. מהות התובענה

בה"פ 1146/08 זוהי בקשה לביטול פסק בוררות שנתנו הבוררים – הרב שלמה זלמן אולמן, הרב אברהם חיים וייס והרב ישראל מילר (להלן יקראו בהתאמה: "הרב אולמן", "הרב וייס" ו"הרב מילר", כולם יקראו יחדיו "הבוררים"), פסה"ד ניתן ביום 28.9.2005 (להלן: "פסק הבוררות"). בה"פ 893/08 זו בקשת המשיב לאישור פסק הבוררות.

ב. רקע

1. אלו הן העובדות כפי שהועלו ע"י המבקש בכתב הטענות:

בין המבקש ובין שלושה משכניו – אווה טבק (להלן: "גברת טבק"), מרקוס יעקב יוסף ומשה פריד), התגלעה מחלוקת באשר להרחבת שטח דירות בבניין. הצדדים פנו לבוררות בבית הדין של הרב משה יהודא ליב לנדא (להלן: "הרב לנדא") שבה לטענת המבקש, נפסק כי שלושת שכניו, ישלמו לו כספים כפיצוי עבור השקעתו בהרחבת הבניין.

הגברת טבק, מכרה את דירתה ל-3 שותפים – המשיב, אביו של המשיב ומר שמואל לוריא (להלן: "לוריא", כולם יחדיו יקראו להלן: "השותפים"), אשר השתמשו בדירה לבניית חנויות מסחריות (להלן: "החנויות"), מה שיהווה בעתיד את אחד מגדרי המחלוקת בין הצדדים.

לאחר כריתת החוזה סיכמו השותפים כי הם אלו שישאו בחלקה של הגברת טבק בפיצויו של המבקש, בסך \$15,000.

המבקש פנה לשותפים לקבלת התשלום, אך לא נענה לבקשתו. לאחר מכן הוזמן על ידם לדיון אצל הרב מאיר הייזלר (להלן: "הרב הייזלר") המשמש כדיין בבית הדין של הרב ניסים קרליץ (להלן: "הרב קרליץ").

הצדדים לא חתמו על הסכם בוררות בביתו של הרב הייזלר והמוסכם ביניהם היה בדרך של "עשיית קניין" המהווה תחליף בעדה החרדית לחתימה על הסכם בוררות.

בסוף הדיונים ניתנה החלטה ע"י הרב הייזלר בדרך של הסכם, כי השותפים ישלמו למבקש. (להלן יקרא התהליך: "בוררות הייזלר").

ביום 2.9.2005, הותקף המבקש (להלן: "אירוע התקיפה") ע"י שלושה גברים, אשר הודיעו לו כי הם מכים אותו מכיוון שהוא סחטן ושאינו מאפשר למשיב לבצע עבודות בנייה.

המבקש יידע את הרב הייזלר על אירוע התקיפה; לאחר מכן החליט האחרון כי הוא לא יטפל יותר בעניין זה והוסיף כי קיימת דרישה של השותפים לעבור ולהתדיין בבית הדין "זכרון מאיר" בראשותו של הרב וואזנר.

הרב וואזנר הינו דוד של גרושת המבקש ולכן סברו השותפים כי ייטב להם לסגת מבוררות הייזלר ולהתדיין אצל הרב וואזנר.

לטענת המבקש, משהותקף ומשמפחתו אוימה ברצח, נאלץ להתדיין אצל הרב וואזנר, מה גם שהרב הייזלר הבטיח לו כי מה שנכתב אצלו בדרך של הסכם, יקבל תוקף של פסק דין אצל הרב וואזנר.

לטענת המבקש, הצדדים הסכימו להתדיין אצל הרב וואזנר רק בנושא שהוגדר על ידם כ"נזקי שכנים", קרי, הנזקים שגרמו לו השותפים כששלחו אנשים לתקוף אותו.

בבית הדין של הרב וואזנר, ישבו בדין הבוררים אשר הוציאו תחת ידם את פסק הבוררות נשוא תובענה זו, אשר אותו מבקש המשיב לאשר ולתת לו תוקף של פסק דין (ה"פ 893/08).

לטענת המבקש, פסק הבוררות הוא פסק "מוזמן", שניתן ללא דיון לגופם של דברים ואשר הוצא תוך שעה אחת, גם סותר את הפסק שניתן אצל הרב לנדא ואת ההסכמה שהתגבשה בדרך של קניין אצל הרב הייזלר.

בצר לו, פנה המבקש לרב מנדל שפרן (להלן: "הרב שפרן"), שהינו דיין בכיר בבית הדין של הרב לנדא. הרב שפרן אשר הבין את הרמייה שנעשתה למבקש, פנה לרב מילר ודרש ממנו שיתפטר מהתיק.

עקב התערבותו של הרב שפרן, הופסקו הדיונים בבית הדין של הרב וואזנר ולא התחדשו עד לעצם יום הגשת הבקשה הנ"ל. אינדיקציה לטענות אלו טמונות בס' ה' לפסק הבוררות שם נאמר "לגבי יתר התביעות, ייתן בית – הדין את החלטתו בעזרת השם" ומכך ומשלא קוימו עוד דיונים, גורס המבקש, כי עקב התערבותו של הרב שפרן, בוטל פסק הבוררות הלכה למעשה.

לאחר החלטת הרב שפרן שהובילה לביטול הפסק, זימנו השותפים את המבקש לביתו של הרב ישראל מרמרוש (להלן: "הרב מרמרוש"), אשר שימש באותה העת כדיין בבית הדין של הרב קרליץ.

ביום 12.11.2005, חתמו הצדדים על שטר בוררות והסמיכו את הרב מרמרוש לדון באותם סכסוכים בהם הכריעו כביכול הבוררים.

לטענת המבקש, הרב מרמרוש הבהיר לצדדים בתחילת הדיונים, כי פסק הבוררות מבית הרב וואזנר בטל ומבוטל וקבע כי לשותפים אסור לפתוח את החנויות, זאת עד לכל החלטה אחרת ובניגוד למה שנקבע בפסק הבוררות. השותפים צייתו לקביעה זו של הרב מרמרוש ומשכך, החנויות נותרו ריקות במשך כשנתיים.

לאחר שחלפה לה שנה וחצי ולמרות לחציו על הרב מרמרוש לסיים את הבוררות, בושש האחרון מלתת את פסקו והוליך את המבקש שולל בטענות הלוך ושוב במשך כל התקופה הנ"ל.

באחת מפניותיו הרבות לרב מרמרוש, שוחח המבקש עם אשת הרב, שאמרה לו כי מוטב ש"יבין את הרמז" ושאינו הרב מרמרוש מעוניין להמשיך לדון בתיק.

בנסיבות העניין, הגיש המבקש תביעה אזרחית (ת.א. (שלום ת"א) 68017/06) וביקש כי ביהמ"ש יחייב את אבי המשיב ואת לוריא לשלם לו את 15,000 הדולר אשר התחייבו לשלם לו.

בהסכמת הצדדים שקיבלה תוקף של ביהמ"ש (החלטת השופט מ. סובל) הועברה מחלוקת התביעה הנ"ל לרב יצחק זילברשטיין אשר סירב לטפל בתיק.

בעקבות הודעתו של הרב זילברשטיין, שוב הגיש המבקש תביעה לביהמ"ש (ת.א. (ת"א) 33229/07), שם נקבע בהסכמת הצדדים, כי הבוררות אצל הרב מרמרוש בטלה וכי השותפים ישלמו למבקש סך של \$6,000, כאשר סכום זה נוגע רק לעניין השקעת המבקש בחיזוק המבנה וביצוען של עבודות בנייה אותן ביצע ושמהן נהנו השותפים, אך לא מתייחס לשאר העניינים שבין הצדדים.

זמן קצר לאחר מכן, השותפים שבו הזמינו את המבקש להתדיין אצל הרב מרמרוש באשר לשאר המחלוקות.

המבקש ולוריא ישבו לדיון אצל הרב מרמרוש וחתמו על הסכם בוררות. בסיום אותו דיון, נטל לוריא את ההסכם הנ"ל בטענה כי יחתים את המשיב ואביו, אך בפועל, לוריא לא השיבו לרב מרמרוש עד עצם יום זה.

לטענת המבקש, הוא לא קיבל העתק מההסכם שנערך ולאחר מכן אף נוצל ע"י הרב מרמרוש כדי לשמש לו כנהג לו ולמשפחתו.

עקב הימשכות המצב לעיל ע"י הרב מרמרוש, פנה המבקש לרב אליעזר אדלר (להלן: "**הרב אדלר**") וביקש שישמש כמגשר בתיק. הרב אדלר קבע כי עו"ד פנחס אסידון מארגון החסד "פעמונים" (להלן: "**אסידון**"), ימליץ לצדדים כיצד לפעול במחלוקת שביניהם.

השותפים הבהירו כי יסכימו למהלך זה, רק בתנאי שהמבקש ימחוק את התובענות שהגיש כנגדם בבימ"ש השלום, מה שאכן נעשה ע"י המבקש.

הצדדים הגיעו למספר פגישות אצל אסידון, אך לבסוף הסתבר למבקש, שלשותפים לא הייתה כוונה אמיתית להגיע לפתרון הסכסוך וכל שרצו זה להסיר מעליהם את ההליכים המשפטיים שניהל כנגדם.

לטענת המבקש, לאחר שהרב אדלר ואוסידון שוחחו עם הרב מילר והרב מרמרוש, הסתבר כי שני האחרונים אינם חלוקים כי למבקש מגיע סך של \$25,000 לכל הפחות, בגין הפיכת דירת המשיב לחנויות וירידת ערך דירת המבקש בשל כך.

הויכוח בין שני הרבנים היה, שלדעת הרב מילר, המבקש הינו "מוסר", דמו מותר, רכושו הוא הפקר ומשכך, הוא אינו בר זכות תביעה.

לעומתו, לטעמו של הרב מרמרוש הוא היה יכול לתת פסק סופי המחייב את המשיב, אלא שנטען בפניו כי המבקש התלונן והלשין עליו לשלטונות המס ומשכך הרי הוא "מוסר" ואינו יכול לזכות בדיון.

אוסידון בדק את נושא מלשנותו של המבקש ומשמצא כי מדובר בעלילת דם, ניתנה החלטה של ארגון החסד "פעמונים", כי התיק יוכרע על פי פסק דינו של הרב מרמרוש וכי ארגון פעמונים יסייע בנושא. משהבינו השותפים כי יהא עליהם לשלם כספים למבקש בעקבות פסק דין של הרב מרמרוש, אותו כתב כבר לפני כחצי שנה, החלו במסע השמצות כנגד המבקש, כשהם פונים לכל הרבנים באזור מגורי המבקש וטוענים בפניהם, כי הוא מוסר ומלשין וכל זאת כדי, שלא יוכל לזכות בפסק דין כנגדם. עקב מסע השמצות זה, לא שחרר הרב מרמרוש את פסק דינו אשר כתב לדבריו כחצי שנה לפני כן. המבקש מציין, כי הרב מרמרוש הציג את מלוא פסק הדין לעיון הצדדים, אך נתן העתק רק ל-2 מתוך 4 העמודים במטרה שאיש לא יוכל לעשות שימוש בפסקו, וכן על מנת שיוכל לבצע שינויים בפסק הדין הנ"ל (להלן: "פס"ד מרמרוש").

בסעיף א' לפס"ד מרמרוש, נפסק במפורש כי למבקש מגיע פיצוי וזאת בניגוד למה שנפסק אצל הרב וואזנר.

לגרסת המבקש, בחתימת הצדדים על הסכם הבוררות אצל הרב מרמרוש, הסכימו הצדדים באשר לביטול פסק הבוררות, אשר ניתן שלא כדין.

לאחר שהבחין כי ארגון "פעמונים" נסוג בו מהסיוע שנתן ולאחר איומים בלתי פוסקים על חייו, פנה המבקש לבית הדין של הרב נוסבוים וזימן לשם את אסידון אשר העיד ואישר את טענותיו של המבקש. הן בפרוטוקול והן בתצהיריו של אסידון, הוא מבהיר כי לאחר ששוחח עם הרב מרמרוש, שמע ממנו כי פסק הדין של הרב וואזנר בטל ומבוטל מכח הסכמת הצדדים; כן שמע כי האחרון פסק, שעל המשיב ושותפיו לשלם למבקש סך של \$25,000; וכי הסיבה היחידה שאינו מוציא ומפרסם פסק זה הוא כיוון שלוריא לא החזיר את הסכם הבוררות.

משהוצג לשותפים פסק דינו הסופי של הרב מרמרוש, הם פנו לרב ישראל הגר (להלן: "הרב הגר") אשר שייך לאחד הפלגים של שכונת חסידות ויז'ניץ, בה מתגוררים הצדדים.

הרב הגר אשר השתכנע מטענות המשיב ושותפיו ולאחר שקיבל את המלצת הרב מילר (אשר יושב גם כדיין בבית הדין של חסידות ויז'ניץ) כי המבקש הינו "מוסר", נשא דרשה בבית המדרש המרכזי של החסידות ביום 25.9.08 ושם ציין כי המבקש הינו "מוסר".

בעקבות זאת, במוצאי שבת ביום ה-13.11.08, הוצת רכבו של המבקש, כנראה לעמדתו, ע"י חסידיו של הרב הגר שהוסתו ע"י המשיב, ולאחר מכן, ביום ה-6.12.08, הוא הותקף במוט ברזל ובגז מדמיע, לעמדתו גם כן, ע"י שניים מחסידיו של הרב הגר.

2. עמדת המשיב לטענות המבקש

גורס המשיב, כי כל המאורעות האלימות המתוארים ע"י המבקש בבקשה זו, אירעו במחצית השנה האחרונה להגשת הבקשה ובנוסף, אין להם כל קשר למשיב ו/או למי מטעמו. אירוע התקיפה שהתרחש ביום 2.9.2005 ואשר מתואר בס' 17 לתצהירו של המבקש, אירע כאשר המבקש בעצמו תקף קבלן שעבד בדירה אותה רכש המשיב.

באשר לטענת המבקש כי לא הומצא לו פסק הבוררות כדין – משטען המבקש בפני הרב הייזלר ו/או בפני הרב מרמרוש ו/או בפני הרב שפרן כנגד פסק הבוררות ומשטען כי הפסק מבוטל, אין הוא יכול לטעון היום להיעדר המצאה וזאת עקב הפסיקה ברע"א 7724/04 – גולקו נ' בנק דיסקונט (פורסם

בנבו), הקובעת שבעל דין מוחזק כמי שקיבל הודעה על קיומו של פסק דין נגדו גם אם לא התבצעה לידיו המצאה פורמאלית.

באשר לטענת המבקש, כי לאחר פסק הבוררות שאותו הוא רוצה לבטל נערכו בורריות אחרות/נוספות שביטלו את פסק הבוררות, הרי שפסקי בורריות מעין אלה, לא הומצאו כלל ע"י המבקש משום שאין כזה בנמצא.

הבוררות הראשונה לה טען המבקש, הינה בוררות שנערכה לפני הבוררות נשוא בקשה זו, בבי"ד אחר עם אנשים אחרים והמשיב לא היה צד לבוררות זו.

באשר להתדיינות השנייה לגביו טוען המבקש שנערכה אצל הרב הייזלר וכי ניתנה בה החלטה בדרך של הסכם – טוען המשיב כי לא היו דברים מעולם, לא נכרת כל הסכם בין הצדדים; ולא היה הסכם בעל תוקף קנייני תקף; רוב השיחות היו עם המבקש ולא עם המשיב; וכל הנטען ע"י המבקש לא רק שאינו חתום, אלא כל כולו הינו הצעת הסכם מטעמו של המבקש ותו לא, וכך ניתן ללמוד מתצהירו של הרב הייזלר עצמו.

מתצהיר הרב הייזלר ניתן ללמוד שההבטחה לה טוען המבקש, כי אותו "הסכם" (בוררות הייזלר, שהמשיב מכחיש כי הסכים לה), יקבל תוקף של פסק דין בבוררות שתיערך בבית הדין של הרב וואזנר, לא הייתה ולא נבראה.

המשיב מכחיש כי הפנייה לבוררות אצל הרב וואזנר הייתה במסגרת פנייה שנכפתה על המבקש ע"י אלימות, כאמור בס' 17 לתצהיר המבקש.

לטענת המשיב, הפנייה לבית הדין של הרב וואזנר הייתה מטעם המבקש עצמו, לאור ההבטחה שקיבל לטענתו מהרב הייזלר כי פסק הבוררות "סגור מראש" – הבטחה אשר מוכחשת ע"י הרב הייזלר. גם הטענות כלפי בית הדין של הרב וואזנר מוכחות ע"י המשיב.

לגירסת המשיב, המבקש טוען טענות סותרות ולא יתכן שיטען מצד אחד כי הובטח לו שהבוררות תתנהל לטובתו ומצד שני יטען כי כפו עליו את הבוררות באלימות; כמו כן לא יתכן כי המבקש יטען כי הצעת ההסכם של הרב הייזלר תקבל תוקף של פסק דין ולאחר מכן, משניתנה החלטה בנושא מסוים יטען כי הבוררים חורגים מסמכותם ובמיוחד כאשר המבקש מודה, כי לו הבוררים היו נותנים תוקף של פסק דין לאותה הצעת הסכם שטר הבוררות, אזי הדבר היה בסדר.

בנוסף, גם הטענות כי פסק הבוררות בוטל בעקבות פנייתו של הרב שפרן לרב מילר, הוכחה ע"י שניהם יחדיו בתצהיריהם.

יתרה מכך, המבקש פנה ביוזמתו, לאחר שכל טענותיו כבר הועלו על הכתב, לאותו בית דין שבו יושב אותו הרכב בוררות שכנגדו הוא טוען בתובענה זו, בבקשה להמשיך באותם סעיפים כספיים שטרם דודנו (נ'1 ונ'2). עצם פנייתו רק מראה כי המבקש רואה בפסק הבוררות כתקף.

לגבי הבוררות אצל הרב מרמרוש – המבקש בעצמו טוען המבקש כי הצדדים הסמיכו את הרב לדון באותם העניינים בהם הוכרע אצל הרב וואזנר ומשכך, המבקש מנוע מלטעון כנגד שטר הבוררות.

שטר הבוררות מדבר בעד עצמו ובו נכתב מפורשות "למעט דברים שנפסקו כבר", כלומר, אין לרב מרמרוש בתפקידו כבורר, סמכות כלשהיא לדון ולפסוק באותם דברים שנפסקו. הרב מרמרוש עצמו, מכחיש בתצהירו את כל הנטען לגבי הטענה כי הבוררות שהתקיימה אצלו, ואשר לא נסתיימה, באה במקום פסק הבוררות נשוא בקשה זו. הן תצהירו של הרב מרמרוש והן חקירתו הנגדית העלו, כי ההליך הראשון היה הליך בוררות בדברים שלא נפסקו ואילו ההליך השני היה של גישור/פישור שלא יצא אל הפועל. אף בתצהירו של המבקש עצמו בס' 62, הוא טוען כי "ביהמ"ש קבע כי בהסכמת הצדדים, הבוררות אצל הרב מרמרוש בטלה ובס' 65-66 לתצהירו, הוא טוען כי עקב אותה ביטול בוררות מרמרוש, שבאה לדבריו בנעליהן של הבוררות הקדומות, אין כל הסכם בוררות בין הצדדים וכי התביעה הייתה כספית גרידא, ששולמה בפשרה ולא על דברים שנפסקו כבר בפסק הבוררות שאישורו מבוקש.

באשר לבוררות השניה שהייתה אצל הרב מרמרוש (החמישית סה"כ) – הרי ששם לא נחתם שטר בוררות ע"י כל הצדדים ואף לא הוצג כל שטר בוררות ולכן גם לעניין זה אין כל נפקות.

באשר לטענות כנגד הרב הגר – הדיסק שמסר המבקש, נמסר לעו"ד מנחם פרידמן, שהאזין ותמלל את הדיסק לעברית. על פי התמלול נשללות כל טענותיו של המבקש כי הותר דמו ע"י הרב הגר.

ג. דיון

טענות סף

לטענת המשיב, על פי העולה מפרוטוקול הדיון, ידע המבקש על פסק הבוררות שנים בטרם הוגשה בקשה דנו, ומשכך, חלף לו המועד להגשת הבקשה לביטול ויש לדחותה על הסף, מכוח עקרון הידיעה שלפיו מוחזק בעל דין כמי שקיבל הודעה על קיומו של פסק דין נגדו, גם אם לא בוצעה לידי המצאה פורמאלית.

המבקש כלל שבעה טעמים בבקשה לביטול פסק הבורר (להלן: "**בקשת הביטול**") על מנת לבטל את פסק הבוררות ועל כן טוען המשיב, כי כל טעם שאינו מופיע בסיכומי המבקש, דינו להידחות מחמת זניחתו ע"י המבקש.

בנוסף, גורס המשיב, כי בסיכומי המבקש ישנן טענות אשר לא עלו בבקשה עצמה ולכן הן מהוות הרחבת חזית אסורה ויש לדחותן.

באשר לדחיית הבקשה על הסף:

אינני מקבלת את טענת המשיב.

למשיב ניתנו מספר הזדמנויות לטעון את הטענה הנ"ל והוא לא עשה זאת. כל שעשה הוא לציין כי המבקש אמור היה לבקש את ביטול הפסק מייד לאחר שקיבל החלטה, אם זו אכן נכפתה עליו (ר' ס' 23 לתגובת המשיב) אך לא העלה בשום צורה ובשום הזדמנות אחרת שניתנה לו (כמו הבקשה להארכת מועד הגשת בקשה לביטול הפסק (בש"א 19344/08)) טענה זו כנימוק לדחיית הבקשה על הסף.

באשר לטענת זניחת הטענות ע"י המבקש :

כלל ידוע הוא שבעל דין אשר לא מעלה טענה מסוימת בסיכומיו, יחשב כמי שזנחה.

עניין זה נדון ב [ע"א 401/66 - ברוריה מרום נ' בן-ציון מרום . פ"ד כא\(1\), 673, עמ' 677-678](#) שם נקבע :

"כלל גדול נקוט בידי בית-המשפט, לפיו, אם אין בעל הדין מעלה בסיכומי טענותיו טענה מסוימת, משמעות הדבר הוא שאף אם הועלתה על-ידי קודם לכן, הרי בכך שלא העלה אותה בשלב סיכומי הטענות, הוא נחשב כמי שזנחה. כדי שלא ייחשב כמזניח את טענת המזונות די היה לו שיזכירנה ולו באופן כללי ביותר, אולם הלה לא זו בלבד שלא עשה כן, אלא בכתב סיכומי טענותיו סיכם לאמור". (בעניין זה ר' גם את [ע"א 335/73 - ויולה בטיש נ' פלור קריספין . פ"ד כח\(1\), 47](#)).

לאחר עיון בסיכומי המשיב, נראה שכל שבעת הטעמים שהוכללו בבקשת הביטול, הוזכרו בצורה זו או אחרת גם בסיכומי המבקש, אם כי לא תמיד בצורה של טענות משפטיות, זאת כנראה מכיוון שהמבקש החליט לייצג את עצמו לבד החל משלב מסוים של דיוני ההוכחות. כך או אך, על פי הדברים שלעיל, מספיק שהטעמים המדוברים הוזכרו באופן כללי ביותר כדי שלא ייחשב כאילו זנח אותם וכך אכן נעשה.

באשר לטענות על הרחבת חזית מצידו של המבקש :

בעניין זה אני מקבלת את טיעוניו של המשיב.

"הלכה היא, כי טענה החורגת מגדר המחלוקת כפי שהותוותה בכתבי-הטענות מהוה שינוי חזית ואין להתירה אלא מקום בו תוקן כתב-הטענות באישור בית-המשפט, או לחלופין בהסכמת בעל הדין שכנגד (במפורש או מכללא)" (ר' [רע"א 10500/08 - צחי \(1987\)](#) חברה לעבודות פיתוח בניין והשקעות בע"מ נ' בני עלי חברה לעבודות צנרת [\(1992\)](#) בע"מ (פורסם בנבו); כמו כן ר' בעניין זה את [ע"א 6799/02 יולזרי משולם ואח' נ' בנק המזרחי המאוחד בע"מ - סניף בורסת היהלומים ואח' . פ"ד נח\(2\) 145, 151](#) (2003)).

המבקש אכן הרחיב את החזית כאשר העלה מספר טענות רק בשלב הסיכומים ולא העלה אותן בבקשה לביטול.

כך הטענה בדבר הבנייה הנוגדת לתב"ע;

הטענה שהמשיב הטעה את הבורר ואת הוועדה המקומית של עיריית בני ברק באשר לחזית הבניין; הטענה בדבר אי החתימה של הנשים על שטר הבוררות;

הטענה כי רעייתו של המבקש מנהלת מאבק משפטי כנגד המשיב;

הטענה בדבר ההבהרה לפסק הבוררות שהוצאה ע"י הבוררים כעבור שנתיים מבלי שפנו אל המבקש או אל רעייתו;

והטענה כי הרבנים והבוררים אינם מאפשרים למבקש להופיע בבית הדין מזה כ- 6 שנים.

לגופו של עניין, המבקש סותר את עצמו בטענה האחרונה, שכן הוא אינו מכחיש כי התדיין בפני בוררים בשנת 2005, על כן אני תמהה, כיצד יכול להיות שלא ניתן לו להופיע בבית הדין הנ"ל מזה כ- 6 שנים?

כל הטענות שצינתי לעיל לא מופיעות בכתב הטענות המקורי של המבקש (הבקשה לביטול) ולכן לא יידונו במסגרת פסק הדין הנ"ל.

ד. הדין - כללי

1. כללי

סמכות ביהמ"ש לבטל פסק בוררות, לתקנו או לשנותו, מצומצמת ל- 10 העילות המפורטות בס' 24 [לחוק הבוררות](#), תשכ"ח – 1968 (להלן: "חוק הבוררות").

"בית המשפט רשאי, על פי בקשת בעל-דין (בחוק זה – בקשת ביטול), לבטל פסק בוררות, כולו או חלקו, להשלימו, לתקנו או להחזירו לבורר, מאחת העילות האלה..."

בפסיקה רווחת הגישה כי לעילות הביטול שב[חוק הבוררות](#) יש להתייחס בצורה דווקנית ביותר, תוך כדי הכרה במגמת בתי המשפט להימנע מהתערבות בפסקי הבוררים.

"בדיני בוררות, שבהם מגמת בתי המשפט היא לקיים את פסק הבוררות ככל שהדבר ניתן ולצמצם את התערבותו של בית המשפט בהכרעותיו של הבורר" (ע"א 823/87 - [דניה סיקוס חברה לבנייה נ' ס.ע. רינגל בע"מ . פ"ד מב\(4\), 605, עמ' 613-612](#)).

בענייננו, העילות הרלבנטיות מצויות בס' 24 (1-5) ובס' 24 (9-10) שהם כדלקמן:

- (1) לא היה הסכם בוררות בר-תוקף;
- (2) הפסק ניתן על ידי בורר שלא נתמנה כדין;
- (3) הבורר פעל ללא סמכות או שחרג מהסמכויות הנתונות לו לפי הסכם הבוררות;
- (4) לא ניתנה לבעל-דין הזדמנות נאותה לטעון טענותיו או להביא ראיותיו;
- (5) הבורר לא הכריע באחד העניינים שנמסרו להכרעתו;
- ...
- (9) תכנו של הפסק מנוגד לתקנת הציבור;
- (10) קיימת עילה שעל פיה היה בית משפט מבטל פסק דין סופי שאין עליו ערעור עוד.

2. האם לא היה הסכם בוררות בתוקף?

לטענת המבקש, נסיבות הגעתו לבית דינו של הרב וואזנר שבראשו עומד דודה של גרושתו, נעשתה לאחר תקיפתו הכאתו נידויו והשמעת איומים ברצח כלפיו. בשטר הבוררות נכתב שהרשאת הבוררים היא לדון בנושא נזקי שכנים. לנושא זה אין קשר לנושא הפקעת רכושו הפרטי של המבקש ושטר הבוררות אינו מסמיך את בית הדין לדון בו.

לטענת המשיב, המבקש סותר את עצמו, כשמצד אחד הוא טוען כי הגיע לבית הדין בשל איומים תקיפה וכיו"ב ובאותה נשימה טוען, כי הובטח לו שההסכם הנתען שעשו אצל הרב הייזלר יקבל תוקף של פסק דין. על כן גורס המשיב, שהלא אם אותו הסכם אשר נטען כי התקיים אצל הרב הייזלר, היה מקבל תוקף של פסק דין לשביעות רצונו של המבקש, אזי שלא הייתה כל בעיה לגבי הקביעה הקניינית

הנטענת.

לעניין הסכם בוררות עקב כפייה ואילוץ עמד י. שמעוני בספרו "אופק חדש בבוררות – דיני בוררות עם ערכאת ערעור", תשס"ט-2009, (להלן: "שמעוני"), בעמ' 279 שם נאמר כדלקמן:

"טענות מסוג, לחץ כפייה, אילוץ וכל התנהגות שיש בה כדי לשלול את רצונו החופשי של צד לחוזה (לעניין זה ר' ע"א 573/68 - שביט נ' חנן, פ"ד כג (1) 516; כמו כן ר' גם את ע"א 661/88 - פיסאר חיימוב נ' פארס חמיד ואח'. פ"ד מד(1), 75) יש להעלות מיד עם היוודע עליהן בדרך של בקשה לפסק דין הצהרתי בדבר בטלות ההסכם או בישיבת הבוררות הראשונה. המתנה עד למתן הפסק תביא לדחיית הטענה מחמת מניעות. אולם, טענה שלפיה הופעל לחץ לחתום על הסכם הבוררות, לעיתים תתקבל אם תועלה בשלב מתן הפסק".

המבקש צירף הוכחות לכך שהוא הותקף, התלונות על כך הגיש במשטרה. הוא לא הוכיח כי התקיפות והאיומים הנ"ל, בוצעו ע"י מי מטעמם של המשיב ו/או שתקיפות ואיומים אלה היו הגורם המכריע של המבקש להתדיין בבית הדין של הרב וואזנר.

אכן, נראית לי תמוהה העובדה כי שהמבקש הסכים להתדיין בבית דין שבראשו עומד דודה של גרושתו ושאחד הדיינים בעניינו הוא חותנו של אדם אשר מצוי/או שהיה מצוי בהליכים משפטיים מולו. אדם סביר לא היה מסכים לזאת לולא היו מופעלים עליו לחצים כלשהם.

עם זאת, המבקש לא העלה טענה זו, בישיבת הבוררות הראשונה שהתקיימה בעניינו ואף לא הגיש בקשה בדבר בטלות ההסכם לביהמ"ש.

יש קהילה חרדיות בהן במקרים של חילוקי דיעות וסכסוכים, יש נטייה "לסגור" עניינים אלו בתוך הקהילה ולא לפנות לביהמ"ש מחשש להוקעה וחרם.

יכול להיות שזו הסיבה שהמבקש הסכים להתדיין בבית הדין של הרב וואזנר; יכול להיות שהסיבה הייתה איומים על חייו, אך במקרה דנן, מדובר במבקש שיש לו "קשר" יום יומי עם מערכת המשפט ועם ההוצאה לפועל, כך שמערכת המשפט אינה זרה לו, מה גם שאנו רואים שהמבקש פנה לבתי המשפט כאשר ראה בכך צורך (ר' התביעות האחרות שהגיש המבקש) כך שסבורני שהסיבות לאי פנייתו לביהמ"ש לא הובררו.

משאלו הם פני הדברים, אינני מקבלת טענות המבקש בראש פרק זה.

3. האם הבורר נתמנה שלא כדין?

לטענת המבקש, עסקינן בבוררים בעלי אינטרס מובהק בהליך ובתוצאותיו, וזו הסיבה שהרב שפרן ביקש את התפטרותו של הרב מילר, שכן האחרון מעביר שיעורים לקבוצה מצומצמת של כ-10 אנשים בהם נמצאים כל השותפים.

בנוסף, בין חמו של הרב מילר לבין המבקש, מתקיימים הליכים משפטיים בקשר לדירות נשוא התובענה ובכל זאת מצא הרב מילר לנכון, לתת פסק דין בעניין דירות שיש לו לגביהן נגיעה אישית.

טענה זו, הן הרב שפרן והן הרב מילר, מכחישים בתצהיריהם, וכן את טענת המבקש כי הראשון פנה לאחרון להתפטר משבתו כבורר.

לעניין ביטול פסק בורר עקב נגיעות אישיות לאחד הצדדים, עמדה ס. אוטולנגי, בספרה **"בוררות דין ונוהל"** כרך ב', מהד' רביעית מיוחדת, התשס"ה – 2005, בעמ. 1104 (להלן: **"אוטולנגי"**).

"דומה שאותן נסיבות המצדיקות העברת בורר מתפקידו לפי ס' 11(1) בשל חוסר אובייקטיביות, הולמות גם ביטול פסק בורר"

המבקש אשר ידע מראש על קשריו האישיים של הרב, לא טרח לבקש את החלפתו לבפני שניתן פסק הבוררות בעניינו.

"הכלל הוא כאמור שאין אדם יכול לבקש את ביטול הפסק, אם לא עורר את טענותיו נגד ההתדיינות, או נגד הפסק בהזדמנות הראשונה. יש הרואים בהשתהות בהעלאת הטענה משום חוסר תום לב ופעולה שלא בדרך המקובלת" (ר' אוטולנגי בעמ' 1148).

"אם ידע בעל הדין על פסול שבבורר... והוא הסכים להתדיין בפני אותו בורר, אין שומעים לאחר מעשה ואין מבטלים את פסק הבורר בשל פסול זה" (ר' [המ' 386/60](#) **מפעלי זיפזיף סוכריר נ' רוזנברג, פ"ד טו**, 2499, בע' 2502).

על פי הדברים שלעיל, ושמשלא העלה המבקש טענות אלו כנגד הרב מילר, מנוע הוא כיום מלבקש את ביטול פסק הבוררות עקב העילה המצויה בס' 24 (2) **לחוק הבוררות**.

"ההיגיון הוא שאם לא מחה בעל הדין על כך מייד - רואים אותו כמוותר על הטענה" (ר' ת"א (באר-שבע) 195/91 - **דהן יוסף נ' ורד שחר**, תק-מח (3)92, 590).

לסיום אציין, כי המבקש, אשר טוען שהבוררים התמנו שלא כדין, באופן תמוה ביותר הגיש בפניהם בקשה להמשיך ולהתדיין בכל שאר הנושאים שלא דנו בהם (ר' נ'1), אשר נשלח לבוררים ביום 26.6.2009.

אשר על כן, אני דוחה את טענות המבקש בראש פרק זה.

4. האם הבורר פעל ללא סמכות או שחרג מסמכותו?

סמכויות הבוררים נגזרות משטר הבוררין (נספח א' 2 לבקשת הביטול) הקובע כדלקמן:

"אנחנו החתומים מטה מקבלים עלינו את הרבנים הגאונים... שידונו בינינו ויוציאו פסק דין כפי הנראה להם על פי דין תורה, או על פי פשרה ועל פי יושר, כפי הכרעת דעת כולם או רובם, בדבר כל הסכסוכים שבינינו בעניין נזקי שכנים וכל הסכסוכים המסתעפים במישרין או בעקיפין מהעניין הנ"ל, הכל לפי שיקול דעתם של הרבנים הנ"ל"

לטענת המבקש, בית הדין של הרב וואזנר הוסמך לטפל רק בנושא של "נזקי שכנים", שזהו נושא הנזקים הכספיים אשר נגרמו למבקש בעקבות אירוע התקיפה, שלו היו אחראים המשיב ושותפיו, בעוד שלאחר מכן שאר הנושאים עברו להתדיינות אצל רבנים אחרים (הרב מרמרוש, הרב אדלר וכיו"ב). לטענת המשיב, אין בשטר הבוררות קביעה כי הבוררות בנושא "נזקי שכנים" מתייחסת אך ורק לנזקי אותו אירוע התקיפה (אשר הקשר בינה לבין המשיב ושותפיו מוכחש) וכמו כן הוא מציין כי מדובר בטענות סותרות מצד המבקש, שכן לא יכול להיות שהבוררים חרגו מסמכותם אם לא הייתה להם סמכות מלכתחילה.

אין שום דבר בראיות שהוגשו לביהמ"ש המלמד כי הפירוש הנכון של "נזקי שכנים" הוא כי מדובר רק בנושא של תקיפת המבקש. זאת אנו יכולים ללמוד גם מפרוטוקול הדיון (שהמבקש קובל על אורכו הדל, אך לא קובל על תוכנו) שם עולה בבירור המחלוקות בין הצדדים. כך אף נכתב בפרוטוקול הבוררות (נספח ז' לתגובה לבקשת הביטול):

"התובע: (1) מבקש פיצוי על מכות שקיבל. (2) מבקש פס"ד שלא יעשו חנות מתחת לבית. (3) פרצו החצר ומבקש שיסתמו החצר. (4) אם מרחיבים בחצר אינו מסכים לזה, רק למגורים מה שרשאים."

אנו רואים שהמבקש בעצמו העלה את הנושאים הללו בדיון, לכן אני תמהה על מה הוא קובל כיום משניתן פס"ד בנושאים שהוא עצמו העלה?

באשר לטענתו כי הבוררויות שנערכו לאחר מכן ביטלו את הבוררות נשוא תובענה זו: עיון בשטר הבוררות שנערך בין הצדדים אצל הרב מרמרוש מראה כי שם נקבע כדלקמן:

"אנו הח"מ מקבלים עלינו את הרב ישראל מרמרוש כבורר בכל הסכסוכים בעניין הבנייה ברחוב עזרא מס' 45, כולל התחייבויות בנוגע לבניה זו, למעט דברים שנפסק הדבר, נושא הקניין סודר ובאופן המועיל"

שטר זה, כמו גם עדותו של הרב מרמרוש מלמדים אותנו כי הרב מרמרוש מוסמך לדון בסכסוכים בנושא הבנייה, מה שיכול להתפרש כמבטל את הבוררות שהתקיימה בבית הדין של הרב וואזנר. דבר זה יכול היה להיות נכון לולא נכתב בשטר הבוררות הנ"ל את המילים:

"למעט דברים שנפסק הדבר...".

בעדותו הסביר הרב מרמרוש כדלקמן:

"...אני הייתי צריך להכריע מה גובה החיוב של מר אלמוני למר פלוני... לא נכנסתי לכל מה שקשור בעניין המסובך והמורכב הזה, אלא אך ורק לחישובים הכספיים"
(עמ' 37 לפרוטוקול)

בתשובה לשאלה האם הוסמך לדון גם בנושא הבנייה הסביר הרב מרמרוש:

"הוסמכתי לדון גם בתשלומים וגם בבניה. אנחנו לא מדברים על בנייה קיימת, אלא היו רצונות ודיבורים להמשיך את המרפסת, לבנות להגדיל... זכויות הבניה העתידיות בהחלט קשורות לאופן בו צריך להסתכל כל הממון..."

גם מפסק הדין שיצא בבוררות השנייה אצל הרב מרמרוש (כך לטענת המבקש), אנו רואים שאין איסור על בניית החנויות, אלא מדובר בנושא של תנאי השימוש בחנויות ובפיצוי שיקבל מכך המבקש (ר' נספח ו' לבקשת הביטול).

דברים דומים ניתן להבין אף מהמשיב עצמו, שטוען כי פסק הבוררות נשוא תובענה זו עוסק בנושא הבנייה בלבד, אך המשיב אינו שולל כי יכול להיות שהוא ימצא חייב לשלם למבקש \$15,000.

"זה סעיף שיהיה דיון עליו בעתיד, אבל זה לא פס"ד כמו החצר, החנות. יתר התביעות שהוא תבע, למשל ה- \$15,000 על כך תהיה החלטה בעתיד". (ר' עדות המשיב בעמ' 49 לפרוטוקול).

מדברים אלו ניתן ללמוד כי הבוררות נשוא תובענה זו, דנה בנושאי הבניה שנערכה בחצר ובהפיכת הדירה לחנות ואילו בבוררויות שהתנהלו לאחר מכך אצל הרב מרמרוש (בוררויות שהופסקו ולא הגיעו להכרעה) דובר על פיצוי שמגיע למבקש כתוצאה מהבנייה הנ"ל;

אין בבורריות אלה, בכדי לבטל את שנפסק בבוררות שהתנהלה לפניו, קרי, הבוררות נשוא התובענה, אשר לא דנה ולא פסקה בנושא הפיצוי המגיע למבקש ומשכך, גם לא חרגו הבוררים מסמכותם ופסקו בעניינים שהובאו בפניהם.

עם זאת, כותכת אוטולנגי (עמ' 1012), כי :

"התנהגות בלתי הוגנת מהבחינה המשפטית...פסיקת בורר בעניינים שאינם ניתנים להכרעה..."

התנהגות זו היא למעשה פעולה ללא סמכות.

לעניין זה נדרש ביהמ"ש בע"א 186/58 – גבריאילוב נ' גבריאילוב (פ"ד כרד י"ג (2) 1263), שם פסקו הבוררים על פינים של דיירים מוגנים ממקום מגוריהם, בעוד ההגנה שיצר המחוקק לטובתו של דייר, באה ע"י שלילת סמכותו של ביהמ"ש לפסוק פינוי, אלא אם נעשה על פי אחת מעילות המנויות בחוק. משכך, נפסק כי קל וחומר שאין הצדדים רשאים למסור הכרעה מעין זו לבוררות ומשפסקו הבוררים על פינים של דיירים מוגנים, עשו זאת בלי שניתנה להם הסמכות לעשות זאת.

ואם נשליך מכך לענייננו, - אזי אין הבוררים יכולים לפסוק בעניינים שלא מסורים להם על פי חוק. כך נשאל הרב מילר בעדותו (עמ' 26 לפרוטוקול):

**"שאלה: אם אני אומר לך שהחנויות שפתוחות שם עד היום זה בניגוד לחוק, זה משנה משהו מבחינת התפיסה של בית הדין?
תשובה: אנחנו גומרים את הפסיקה ואח"כ אם הוא צריך את האישור מהעירייה, עליו לבקש אישור מהעירייה".**

והוסיף בנושא זה המשיב (עמ' 50 לפרוטוקול):

"הרב מילר הסביר שהם נתנו פס"ד מבחינה הלכתית, הייתה בוררות. הוא אמר שאם אני צריך רישיון, אני צריך לפנות לעירייה".

כלומר המשיב מסכים כי אין בפסק הבוררות בכדי לאשר בנייה לא חוקית, או ביצוע כל פעולה אחרת ללא היתר בניה כפי שמתבקש – אלא שמדובר בפס"ד הצהרתי שלאחריו יש צורך בקבלת האישורים. והייתי מוסיפה, שברור ומובן מאליו שיש לבנות לפי ההיתרים.

על פי המבקש, המשיב בנה בנייה לא חוקית שלא קיבלה היתרים ואישורים כנדרש. בעניין זה עתר המבקש לביהמ"ש (עת"מ 1597/09) ולאחר מכן משך את העתירה, כך, שעניין הבניה הלא חוקית הנטענת לא התברר בביהמ"ש.

למרות משיכת העת"מ, אין בדחיית בקשתו של המבקש בפסק דין זה, משום היתר לפעולות בניה לא חוקיות או כל פעולה לא חוקית אחרת מצידו של המשיב ושותפיו (ככל שפעולות אלו אכן קיימות) ואין לפסק בוררות סמכות לאשר או לאפשר פעולות אלה.

כמו כן, אין בכוחה של מניעות המבקש שנקבעה בפסק הבוררות, בכדי למנוע ממנו את האפשרות להתלונן על עבירות, ביניהן עבירות בניה בפני הרשויות, זכות שמוקנית בדין לכל אזרח.

5. האם הבוררים לא הכריעו באחד העניינים שנמסרו להכרעתם?

לטענת המבקש, לא רק שבית הדין הסמיך את עצמו לדון בעניינים לא לו, אלא שלגבי לב ליבו של העניין (הפיצוי בעבור תקיפת המבקש), הבוררים כלל לא דנו ולא הכריעו.

לחילופין טוען המבקש, כי אף שהמשיב גורס כי הסמיך את בית הדין לדון בכל הנושאים, בפועל אף אחת מאותן "שאר תביעות" המצוינות בלשון בית הדין, לא נדונה מיום מתן פסק הדין עד עצם יום זה.

עיון בפרוטוקול הדיון מעלה כי התובע ביקש פיצוי בעבור התקיפה שלטענתו נגרמה לו על ידי שליחיהם של המשיב ושותפיו.

עיון בפסק הבוררות מראה כי ישנה הכרעה בנושא החנויות והחצר אך אין הכרעה בנושא הפיצוי המגיע למבקש בעקבות התקיפה. על כן נכתב בפסק הבוררות בסעיף ה'

"לגבי יתר התביעות, ייתן ביה"ד את החלטתו בעזרת השם".

מכך נראה כי צודק המבקש, כי הבוררים אכן לא הכריעו בנושא זה אך אינני חושבת כי זוהי סיבה לבטל את הפסק כולו.

"בורר שלא פסק בכל היקף הסכסוכים שהובאו לפניו, או שלא הכריע לכאן או לכאן, בכל אחת ואחת מהשאלות שהיו שנויות במחלוקת, לא מיצה את מלאכתו וקרוב לוודאי שהפסק יוחזר אליו להשלמה" (ר' אוטולנגי עמ' 1046).

אני מודעת לכך, מצד אחד, שקיים חוסר אמון בין המבקש לבין הבוררים, ולכן נראה כי פתרון "בית-הספר" הנכון היה לשלוח הפסק להשלמה בפני בוררים אחרים.

יחד עם זאת, נראה שבחיפושיו אחר הרכב בוררים, עבר המבקש דרך ארוכה ומיוסרת והמספר הרב של בוררים שהיה אמור לדון ומשך ידו, - מביאני למסקנה, שהפניית הבוררות בשלב זה להשלמה בפני בוררים אחרים, לא תביא לסיומה של הסוגיה. נושא נזקי התקיפה הוא פשוט והבוררים שהסכימו לדון בכך, עדיף שיסיימו עבודתם ובמהרה, בניגוד להתנהלות הבוררות עד כה.

6. האם לא ניתנה לבעל הדין הזדמנות נאותה לטעון טענותיו או להביא ראיותיו?

לטענת המבקש, בית הדין לא שמע עדויות, לא ניהל דיון הוכחות, לא ביקש סיכומים או אסמכתאות, וביצע "משפט שדה" מזורז וזאת לעומת תיקים אחרים המתנהלים בבתי דין בבני ברק, אשר נמשכים על פני מספר רב של דיונים

הרב מילר והרב אולמן, הסבירו בעדותם כי לא רשומה בקשתם מהמבקש, להביא מסמכים אסמכתאות וסיכומים, מכיוון שדברים אלה לא נרשמים בפרוטוקול שם נרשמים רק עיקרי הדברים בנקודות.

לעניין זה, אינני מוצאת סיבה להעדיף את גרסתו של המבקש על פני גרסת העדים הנ"ל.

"היזמה להביא ראיות היא של הצדדים ולא של הבורר. כאשר הצדדים אינם עומדים על זכויותיהם להביא ראיות, הרי אין הם יכולים להלין על הבורר בעניין זה" (ר' שמעוני עמ' 288-289).

המבקש לא הביא כל ראיה כי ניסה להביא ראיות בפני הבוררים בשום שלב עד עצם יום זה וכי הם סירבו לקבלם.

כמו כן נקבע כי המבחן על פי עילת ביטול זו הוא בדיקת תקינותו של הליך הבוררות במסגרת המוסכם בין הצדדים ואין היא מיועדת לבחינתו של תוכן הפסק (ר' בעניין זה רע"א 113/87 - חברת נתיבי איילון בע"מ נ' יהודה שטאנג . פ"ד מה(5), 511).

משכך, אינני סבורה שהמבקש ציפה לפני הגיעו לבוררות זו, כי התדיינות בבית דין חרדי, תתנהל על פי סדרי הדין המהותיים, בדיוק כפי שהם מתנהלים בבית המשפט ושכל מילה אשר נאמרת תהיה רשומה בפרוטוקול. לבתי-הדין התנהלות שונה, וכל עוד לא קופחו הצדדים עפ"י עילה קיימת בחוק הבוררות, אין הם יכולים להלין על המקום ואורחותיו.

אם נלך לשיטת המבקש, שהבוררים רקמו "קנוניה" יחד עם המשיב ושותפיו, והם מכריעים בכל העניינים שהובאו לפניהם, לרעתו של המבקש, אזי נוכחנו כי הבוררים לא הכריעו כך בכל הנושאים שהובאו לפניהם, ומשלא היה בידיהם כל החומר הדרוש להכרעה, ביקשו זאת מהצדדים.

7. האם קיימת עילה שעל פיה היה ביהמ"ש מבטל פסק דין שאין עליו ערעור עוד?

לטענת המבקש במקרה שלפנינו הן בית הדין והן המשיב ושותפיו נקטו כנגד המבקש בתרמית חמורה. פסק הבוררות השעון כולו על רמייה קנוניה וקשר בין המשיב ושותפיו לבין הדיין הראשי שכתב את פסק הבוררות. כמו כן טען המבקש, כי היו פעמים שבוררים התדיינו ונפגשו עם צד אחד בלבד - הצד של המשיב.

חוסר אובייקטיביות של הבורר הוא נסיבה המצדיקה את ביטול פסק הבורר, אם אכן יתברר כי הבורר התנהג באופן המקפח או המעדיף צד אחד על משנהו, דבר פסול הנוגד את עקרונות הצדק הטבעי, בפרט כשמדובר באדם בעל תפקיד שיפוטי (לעניין זה ר' [ע"א 107/84 - איליט בע"מ נ' אלקו חרושת אלקטרו מכנית בע"מ . פ"ד מב\(1\), 298](#)).

לטענת המשיב, כל הטוען טענת מרמה וכיו"ב, עליו לעמוד בעל ההוכחה של הדין האזרחי ובעניינו לא הובאה שום ראיה לכך.

הכלל הוא – כי נטל השכנוע מוטל על "המוציא מחברו". אשר על כן: התובע נושא בנטל השכנוע לגבי כל יסודותיה העובדתיים של עילת תביעתו" (ר' י. קדמי בספרו "על הראיות", חלק שלישי, תשס"ד – 2003 עמ' 1508 (להלן: "קדמי").

"נטל השכנוע פירושו כי בעל הדין, שנושא בו, חייב להוכיח את העובדה השנויה במחלוקת ואשר הוכחתה מהווה תנאי לזכייתו במשפט, כך שאם לא ישכיל להוכיחה תיפול ההכרעה בגינה לרעתו". (ר ד"נ 4/69 - יצחק נוימן ואח' נ' פולה פסיה כהן ואח', פ"ד כד(2), 229).

כדי לעמוד בנטל השכנוע על התובע חובת הראיה.

"חובת הראיה... לעניינו של הנושא בנטל השכנוע, משמעה - החובה להביא ראיות לעמידה באותו הנטל". (ר' קדמי, עמ' 1506).

"כאשר המדובר בתובע הנושא בנטל השכנוע – משמעותה של חובת הראיה היא: הבאת הראיות הדרושות להוכחת כל היסודות המקימים את עילת התביעה, במידה הדרושה לביסוס פסק דין לזכותו..." (ר' קדמי עמ' 1538).

המבקש לא עמד בנטל ההוכחה המוטל עליו ולא הביא כל ראיה שתעזור לנו להעדיף את גרסתו על פני גרסת המשיב.

כמו כן, כפי שכבר נאמר לעיל, תמוהה בעיני העובדה כי המבקש, בא בבקשה להמשיך להתדיין בפני אותו בית הדין שהוא טוען כי רימה אותו, וזאת כחצי שנה לאחר הגשת תובענה זו (ר' נ' 1).

8. תקנת הציבור

לטענת המבקש, יש לפסול את פסק הבוררות עקב היותו נוגד את תקנת הציבור וזאת המטעמים הבאים: הרב מילר שוחח מידי יום עם השותפים במעמד צד אחד ויחדיו תכננו את הפגיעה הקשה במבקש. בנוסף טוען המבקש כי הקשר האישי של הרב מילר; ניגוד העניינים בין המבקש לבין הרב מילר עקב ההליכים שהיו בין חמו של הראשון לבין האחרון; ישיבה בבית דין שבראשו עומד דודה של

גרושת המבקש; ניהול דיון חרף על איום על חייו של המבקש; קיום משפט שדה, ללא הבאת ראיות, חקירת עדים ושמיעת הצדדים וכל זאת בתוך כשעה; מתן פסק דין בתיק בו כבר קיימת דעה קדומה כנגד המבקש; מתן פסק דין סופי בנושאים בהם בית הדין לא התבקש לפסוק; והתחייבות לדון בנושאים שלא נידונו עד יום זה, כל אלא מעבר לאלמנט הפלילי שבחלק מהמעשים, הרי שאלו נוגדים את תקנת הציבור. לטענת המשיב, אין ולא נמצא בפסק ולו קביעה אחת הנוגדת את תקנת הציבור וכי הנימוקים לטענה זו שייכים לחלק מהטענות שהועלו כבר ע"י המבקש.

מהם המקרים בהם נבטל פסק בורר על פי עילת תקנת הציבור?

"סמכות הביטול מכוח עילה זו תופעל, בעיקרה, מקום שיש בתוכנו של פסק הבוררות כדי לפגוע באינטרסים, בעקרונות ובערכים שחברתנו מבקשת לקיים ולשמר". (["דנ"א 9563/03 - יוסף כדורי ואח' נ' נעים כליף \(גולן\)](#)). [פורסם בבנו] תק-על 2004(2), 6, עמ' 8.

"על מנת לבדוק אם פסק בורר עומד במבחן תקנת הציבור יש לבדוק שהנושא הוא בעל עניין לציבור ולא עניין פרטי..." (ר שמעוני, עמ' 302-303).

העולה מהמקובץ הוא, הנימוקים שהביא המבקש לא קשורים לתקנת הציבור ויש בהם בעצם חזרה על טענותיו הקודמות. עם זאת, טועה המשיב כי אין בתוכן הפסק, קביעה הנוגדת את תקנת הציבור.

"בית-המשפט לא ייאשר פסק בוררות במידה והוא יצווה דבר שאין לצוות עליו בפסק בוררות או כאשר פסק הבוררות יצווה דבר הנוגד על פניו את תקנת הציבור... אם נתקל בית המשפט בדבר כזה בפסק בוררות יידחה את הבקשה לאישור הפסק כולו או בחלקו" (ר' [המ' \(חיפה\) 2912/75](#), תבור נ' לקר, פ"מ תשל"ו (1) 188).

כבר קבענו, שיש בפסק הבורר משום הוראות היכולות להתפרש כלא חוקיות, או שביצוען יהיה בניגוד לחוק ומשכך, על אחת כמה וכמה, הוראות אלו יכולות להיות מנוגדות לתקנת הציבור אשר מהווה התנהגות פחותה ממעשה לא חוקי.

9. סוף דבר

לאור האמור לעיל, לכאורה יש אמירות שיכולות להתפרש בקביעות לא חוקיות. על קביעות לא חוקיות נאמר ב[ת"א \(ת"א\) 1422/87 ארוך נ' לוי](#), פ"מ תשמ"ט (1) 340 נקבע כי :

"אם ניתן להפריד בין חלקי הפסק להפריד רק חלק מהם – הפעלת כלל 'העיפרון הכחול' – הרי שרצוי לעשות כן... ביהמ"ש פסק כי – 'קטע זה ניתן להפרדה מהפסק

על נקלה... תוצאה זו עולה עם המדיניות השיפוטית הרצויה להאדיר את כוחו של מוסד הבוררות, כאמצעי יעיל ומהיר לפתרון סכסוכים כלכליים'

כתבה בעניין זה אוטולנגי (עמ' 1190):

"העילות הנזכרות בס' 24 לחוק כעילות ביטול הפסק, אינן חייבות להביא לתוצאה הקיצונית של ביטול הפסק כולו. יכולות הן במקום זאת להביא לכך שביהמ"ש יחליט לבטל רק חלק מהפסק, להשלים בעצמו את הפסק, לתקנו או להחזירו לבורר. ס' 26(ב) לחוק המורה כי –
 'לא יבטל ביהמ"ש את פסק הבוררות כולו, אם ניתן לבטלו בחלקו להשלימו, לתקנו או להחזירו לבורר'.
 מכאן, שבית המשפט מצווה לעשות כן, כל אימת שיכול הוא ע"י כך למנוע את ביטול הפסק במלואו"

לאור "גלגולה של בוררות", נראה שאין זהו המקרה בו ביהמ"ש יבטל את פסק הבוררות כולו, אלא מקרה בו ישתמש בסמכותו כדי לתקנו.

על כן אני קובעת:

סעיף ג' בפסק הבוררות הנוגע לזכויות השימוש בחצר יישאר על כנו.
 סעיפים א ו- ב' מבטלים מפאת חוסר סמכותו של בית דין רבני לתת אישורים והיתרי בניה. את אלו, יצטרך המשיב לקבל דרך המוסדות המקובלים האמונים על הנפקת אישורים אלו כגון וועדות התכנון והבנייה, העירייה וכיו"ב.
 סעיף ד' לא יפורש בצורה שלמבקש אסור להתריע על עבירות בנייה, אלא בצורה שהמניעות שנקבעה בפסק הבוררות תתבטא בכך, שאותם היתרים ואישורים שיתבקשו ע"י המשיב, לא יזדקקו לאישורו של המבקש, ככל שהדבר יהיה תלוי בו והוא (המבקש) לא יוכל למנוע את קבלת אותם אישורים, אם הדבר יהיה תלוי בדעתו או ברצונו, כך לדוגמא לא יוכל להביע את דעתו או התנגדותו בוועדות המתכנסות לדון בנושא זה.

מאחר והבוררים לא דנו בנושא הפיצוי הכספי כתוצאה מהתקיפה, מוחזר אליהם הנושא להשלמה. כפי שציינתי, הדין והצדק מחייבים שהשלמה זו תהיה מהירה ולאחר שהצדדים ימציאו לבית-הדין כל מסמך רלבנטי הקשור לתקיפה.

בנסיבות, כל צד יישא בהוצאותיו.

ניתן היום 23/2/10, בהיעדר.
המזכירות תמציא עותק פסק דין זה לב"כ הצדדים בהמצאה כדין.

ד"ר דרורה פלפל / 54678313-893/08

ד"ר דרורה פלפל, שופטת
סגנית נשיא

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן](#)